

Anna-Klara Aronsson & Anette Bertilsson

Bokklubb och kulturklubb för barn

Paper presenterat vid konferensen

Mötesplats inför framtiden

ARBETSLIV • UTBILDNING • FORSKNING

10-11 oktober 2007 i Borås

Klubbverksamhet på Borås Stadsbibliotek.

Tänk att få överösa barn med böcker och utbyta tankar om läsning, bara för nöjes skull. Det är ett rent nöje men vi tror också att barnen och att vi som bibliotek berikas. Hösten 2007 har Borås Stadsbibliotek två klubbar, en för 9-11 åringar, bokklubben Nyckelpigan och en grupp **12-15** där vi tar upp böcker, film och musik. I detta paper om klubbarna kommer vi att ta upp följande:

Utvecklandet av bokklubben Nyckelpigan. Huvudmål för verksamheten.

Bokklubben Nyckelpigan .

Integrering med övrig verksamhet: plats, personal och bestånd.

Marknadsföring och rekrytering.

Deltagarna- vilka är de och vad har de för synpunkter på bokklubben.

Utveckling av bokklubben och klubb 12-15.

1. Utvecklandet av bokklubben Nyckelpigan

I december 2004 fick Anette Bertilsson i uppdrag av Barn- och ungdomsavdelningen på Borås Stadsbibliotek att utveckla en bokklubsverksamhet. Hon satte upp följande huvudmål för verksamheten: ”att få barn i skolåldern att komma till biblioteket och ge dem inspiration och lust att läsa” (Bertilsson, 2007) Anette valde att fokusera på åldersgruppen 9-12 år. Så småningom ändrades åldersgruppen för bokklubben till 9-11 för att denna ålderssammansättning verkade fungera och flera 12:åringar ville ha ut annat av bokklubben och då passade det att de gick vidare till den klubb som blev **12-15**.

2. Bokklubben Nyckelpigan

Upplägget för bokklubben har i stort sett varit detsamma sedan starten våren 2005.

Bokklubben Nyckelpigan för 9-11 åringar träffas sex gånger per termin, varannan vecka. Vi har tagit in max 25 barn per grupp, den första terminen var det en grupp, sedan har vi haft två grupper, för att hösten 2007 minska ner till en på grund av tidsbrist. Vi har i upplägget tänkt att man som deltagare skall gå regelbundet och det är obligatorisk anmälan i början av terminen.

Bokklubben håller till på barn -och ungdom, i avdelningens sagorum. Inför varje boklubbstillfälle gör vi i ordning sagorummet, Oktogonen, så att det skall vara inbjudande och att barnen skall exponeras för massor av böcker.

Vi använder oss av böcker, boktipsfoldrar som finns på biblioteket och material från Barnens bibliotek, exempelvis Kulturrådets katalog om årets barnböcker och vi skriver och samlar egna recensioner av böcker vi bokpratad om. Vi har också haft månadens bok.

Bokklubben pågår en timme och består i stort av tre delar, böcker, fika och pyssel. När Anette utformade klubben valde hon dessa tre delar, och det har visat sig vara en väldigt lyckad kombination för målgruppen. Vi inleder med att ledaren läser högt och bokpratar, ofta utifrån ett särskilt tema exempelvis deckare eller fantasy. Vi lägger stor vikt vid att ta med nyinkomna titlar varje gång. Som ledare uppmuntrar vi också att barnen själva ger boktips eller ger synpunkter på de böcker vi tar upp. Det är viktigt att barnen upplever detta som

frivilligt och roligt. Man måste inte prata, och framför allt måste man inte tycka samma sak som ledaren eller någon annan deltagare. Ofta fikar deltagarna under högläsningen och bokpratet. Efter ungefär halva tiden går vi över till att pyssla, ibland på samma tema som bokpratet. Pysslet verkar vara betydelsefullt för just den här åldersgruppen, både för att de gillar att göra saker men också för att det ger dem ett tillfälle att umgås med gamla och nya kompisar, titta på böckerna i lugn och ro eller prata med ledaren. Det finns alltid deltagare som inte vill pyssla och därför öppnar vi upp mot biblioteket så att de kan gå ut och leta böcker om de vill. Exempel på pyssel är: pins, bokmärken, kylskåpsmagneter, textiltryck, pärlor, en sak per bokklubbstillfälle.

Bokklubben Nyckelpigan har ett eget bestånd som förvaras i Oktogonen. Under terminerna får endast de barn som är med i klubbarna låna dessa böcker, som är märkta med nyckelpigor. Barnen i klubbarna får nyckelpigor att klistra på bibliotekskorten, dels för att personalen skall veta att de får låna av bokklubbens bestånd, men också för att deltagarna skall känna sig lite utvalda. Den sista gången gör vi till en minifest med högläsning och godis. Varje deltagare får också välja en gåvobok.

3. Integrering med övrig verksamhet

Klubbarna är integrerade med Borås Stadsbibliotek genom att verksamheten finns på biblioteket. Borås Stadsbibliotek betjänar hela Borås Stad. Den personal som arbetar med bokklubben arbetar på barn- och ungdom på Borås Stadsbibliotek.

Bokklubben har ett eget bestånd, men böckerna från detta uppgår efterhand i Stadsbibliotekets. Vi har inte haft en egen budgetpost för bokklubben men vi har under 2007 fört in hur mycket vi köpt för. Exempel på kostnad för bokinköp, våren -07, två bokklubsgrupper. Bokinköp från Ad Libris samt läsdagbok från En bok för alla: 5868,- , kostnad pyssel: 634,-.

Eftersom klubbarna ligger på tider när biblioteket är öppet så träffar barnen också personal som inte arbetar med klubbarna. Den personalen är viktig för att ge en positiv bild av bibliotek, vilket vi tror är viktigt för att barnen ska bli återkommande biblioteksbesökare och känna att biblioteket är till för dem.

4. Marknadsföring och rekrytering

För att sprida information om bokklubben Nyckelpigan vid starten 2005 gick Anette Bertilsson ut till några utvalda stadier på några av skolorna i Borås Stad. Anette läste högt, berättade om bokklubben och delade ut informationsmaterial. Detta sätt har vi i stort fortsatt med vid höstterminsstarterna. Varje höst har två skolor och några stadier valts ut. I stället för att renodlat läsa högt har vi också bokpratet. Vi har också gjort ett informationsblad som distribuerats till kommundelsbibliotek, skolbibliotek, bokbuss och skolor. Tidigare medlemmar har också fått informationen hemskickad. Samma information finns också på Stadsbiblioteket och på vår webbplats. Vi har också tagit alla möjligheter till att prata om bokklubben. I samband med bokmässan har bokklubben uppmärksammats i lokalpressen.

I en enkät från 2006 gjord av Anette Bertilsson framkom att 21 av de 45 som svarat på enkäten rekryterats genom att de varit med föregående termin i bokklubben. Sjutton stycken hade fått information via informationsblad och tio via sina kompisar. Nio stycken hade fått information via skolan (Bertilsson, 2006). Här är det totala antalet svar 57. Det beror troligtvis

på att svaren överlappar varandra. De som varit med tidigare har fått informationsblad hemskickat.

När vi skulle starta en ny klubb, **12-15** (till en början 13-15), försökte vi att gå ut i skolorna och skicka ut informationsblad via bibliotek, bokbuss och skolor samt lägga ut information på webbsidan. Detta fungerade inte alls. Det sätt som fungerat bäst för den äldre åldersgruppen är att deltagare från bokklubben fortsatt till **12-15** och att de tagit med sig kompisar. Enstaka deltagare kom med via informationsbladet.

5. Deltagare

Deltagarna kommer från alla Borås kommunelar. De flesta är tjejer, men vi har återkommande haft några killar per grupp. Antalet deltagare i bokklubben brukar ligga kring ett 20-25 tal. Åldrarna ha varit utspridda mellan 9-12, nu 9-11 år. Det är vanligt att deltagarna går mer än en termin, i vissa fall har de gått alla bokklubbens terminer och nu gått över till klubben **12-15**. Antalet deltagare i bokklubben har varit ca 20-25 per grupp och termin. När vi gått ut till skolor och läst har det blivit så många anmälningar att vi fått säga nej till ett 10-20 tal. Bortfallet under terminen har varit litet, enstaka deltagare har hoppat av eller varit borta någon gång men i stort har de flesta gått alla gånger.

Vi kan se att flera av barnen är vana läsare, och storläsare. Men vi har också fått intryck av att det är flera som inte är det. Förhoppningsvis kan båda grupperna uppmuntras i sin läsning genom vårt val av litteratur och sättet att redovisa den på.

I sin enkätundersökning från våren 2007 tar Anette Bertilsson också upp vad deltagarna säger om varför de är med i bokklubben och vad de gillar och inte gillar. I hennes undersökning bland 45 deltagare visar att boktips från ledare är det de flesta tycker är bra (34st), därefter kommer boktips från deltagare, högläsning, pyssel, fika och träffa kompisar med resultat mellan 18-24 svar. På frågan varför de går till bokklubben svarar 26 st. att det är roligt, 14 deltagare gillade att läsa och 14 stycken ville ha bokprat. En liten andel ville pyssla, fika eller träffa kompisar i första hand. Vårt intryck från bokklubbsträffarna är att det tredelade upplägget är framgångsrikt. De flesta av deltagarna går verkligen in för att pyssla. Men, det verkar också som att böcker och bokprat är det grundläggande.

6. Utveckling av bokklubben och klubb 12-15

Under de terminer som gått sedan bokklubben Nyckelpigan startades 2005 har upplägget i stort sett varit detsamma. Några av inslagen har ändrats, men böcker, pyssel, fika och gåvoboken på avslutningen är oförändrat. När efterfrågan blev större utökade vi till två grupper och två anställda bibliotekarier som arbetar med grupperna.

Vi har haft ett samarbete med Kulturskolan i Borås och deltagare från bokklubben har medverkat på höstlov med "öppethus" i bokklubben och boktips.

Vi har också strävat efter att utveckla ett samarbete med Katarina Dorbell och Barnens Bibliotek. Höstterminen 2006 deltog en grupp bokklubbsdeltagare i Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg. De intervjuade författare för Barnens Bibliotek och Bonnier Carlsén. Detta märkte vi var en stor upplevelse för barnen som fick träffa flera av sina favoritförfattare.

Katarina Dorbell besöker också bokklubben och visar Barnens Bibliotek. (Bokklubben finns med på webbsiten så att deltagarna kan skicka in boktips till Barnens Bibliotek.)

Vi ville också utveckla verksamheten för en äldre målgrupp. Vi beslöt att försöka med en kulturklubb. Vi ville visa att biblioteket har ett brett utbud samt ge deltagarna möjlighet att möta andra kulturyrtingar såsom teater och film. Vi hade också fått önskemål från äldre deltagare i bokklubben om att slippa pyssla. De hade också önskat andra aktiviteter som att gå bakom kulisserna på Stadsteatern, vilken ligger i Kulturhuset där Borås Stadsbibliotek finns.

Vi försökte starta en grupp, **13-15**, och marknadsförde den bland annat genom att gå ut i åttondeklasser. Detta fungerade inte. Då bytte vi strategi och sänkte åldern till tolv, på så sätt kunde de deltagare från bokklubben som visat intresse för en kulturklubb gå över till denna. Våren 2007 började vi därför med en liten grupp på ca 10 deltagare. Vi träffades vid sex eftermiddagar en timme varannan vecka. Dessa gånger har vi haft ungefär samma upplägg som bokklubben men tagit med andra medier än böcker och i stället för pyssel har vi arbetat tematiskt med boktips och ”övningar”. Exempel på detta är att vi pratat om poesi, och sedan skrivit dikter, eller diskuterat vilken betydelse framsidan på böcker har och ritat framsidor.

Under sommaren 2007 har vi haft en Sommarklubb med ett liknande upplägg. Skillnaden var att man som deltagare kunde anmäla sig och sedan gå hur få, eller många gånger man kunde av de tillfällen som gavs. Alltså kunde gruppen se lite olika ut, detta därför att vi räknade med att många skulle vara bortresta under sommaren. I sommarklubben tog vi bland annat upp: filmade böcker- då vi läste ett stycke ur Eragon och såg delar av filmen. Vi hade också ”gästledare” bland annat en Poetryslam-poet som talade om poesi och gjorde skrivövningar med deltagarna. På avslutningen besökte vi Stadsteatern. I utvärderingen av Sommarklubben, med nio deltagare närvarande, kom det fram att deltagarna uppskattade boktipsen bäst, och att de gärna skulle lära sig mer om och se mer av Stadsbiblioteket. Spännande!

I höst kommer vi att ha en bokklubbsgrupp och en grupp **12-15**. Deltagarna i **12-15** kommer att åka till bokmässan och vi kommer att arbeta mycket med förberedelser inför detta. Vi kommer också att under hösten prata om skilda medier och böcker utifrån olika teman.

7. Avslutning

Vi tror att det är viktigt att barnen tidigt får en positiv bild av bibliotek och att de känner sig hemma med medier, biblioteksmiljön och personal. Vi tror att det gör barnen till mer intresserade och bättre läsare, och framtida biblioteksanvändare. Ett sätt att främja detta är genom bokklubbs -och kulturklubbsverksamhet.

Anette Bertilsson

Anna-klara Aronsson

Referens:

Bertilsson, Anette, Vilka faktorer styr barn att välja Bokklubbar som mötesplats på sin fritid?; inlämningsuppgift 2007.